

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,

GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Egész évre --- 8 korona
Félévre --- 4 "
Negyedévre --- 2 "
Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének titkára

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Abdul Hamid török szultán.

A török alkotmányról már több ízben írtunk ennek a lapnak hasábjain. Abdul Hamid szultán megértvén a kor intő szótát, s látva azt, hogy széles Európában még az apró nemzetek fejedelmei is alkotmányosan uralkodnak népeik fölött, elhatározta, hogy ő is alkotmányt ad népének.

Igaz ugyan, hogy maga a török nép is tudatára ébredt emberi jogainak s az utóbbi évtized eseményei arra mutattak, hogy forradalmi mozgalom készül. Az öreg szultán az Yldiz-palotában nagy dolgokat fundált ki magyában: fölzsabadítja mohamed népét, országai kormányzását nem ő maga végzi, hanem alkotmányos szervezettel, népképviselői alapon végezteti. A szultánnak ez az elhatározása leírhatatlan örömet okozott Törökországban.

Mai lapunkban bemutatjuk képen is, hogy Szalonikiben a török alkotmány ki-

A török szultán kilép a hintóból.

hirdetése milyen nagy fénynyel, pompával ment végbe. Ujjongtak, tomboltak az emberek örömmükben. Most szeptember elsején ünnepelték Törökországban a szultán trónraléptének évfordulóját; színes és megkapóan szép ünnep volt ez. Ragyogó kivilágítás volt, a nép lelkesedése tetőfokra hágott, ünnepelték a böles uralkodót, a szultánt, aki a nagyvezér beszédére kijelentette, hogy hő óhaja népeinek boldogsága, valamint az ország haladása és hatalma.

Az „egyenlőség és haladás központi bizottsága“ a szultánhoz szívélyes üdvözlő táviratot intézett, a melyben a szultán politikai éleslátása van kidomborítva, aki az alkotmány megadásával az ottomán népek egységét biztosította.

Jelen alkalommal bemutatjuk a szultán sikerült arcképét, amidőn a hintóból kiszállva a mecsetbe megy.

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minőket 33 év óta

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udv. szállító magkereskedésében
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utcza 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utcza 4. sz. kaphat. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Az iskola és az élet.

Szeptember elején újra megnyílnak az iskola-ajtók. Tódul be rajtuk a jövő nemzedék. A szülők homloka ráncosodik, aggodalommal nyulnak a zsebbe, kell ruha, tankönyv írószer, tandíj. A szertelen drágaság uralkodik mindenek fölött, minden téren, vonalon s a tanév eleje tetézi a kiadásokat, amelyeket a szülői szeretet és a gyermekek jövőjéről való gondoskodás kényszere szab elibünk. Elvégre is, gyermekeink, fiaink jövő sorsa diktálja, hogy ne sajnáljunk semminemű áldozatot azért, hogy elméjüket kipallérozzuk, lelküket meg-edzzük a jövő küzdelmekre, amelyek elébe állanak majd, hogyha az életbe kilépnek . . .

A megcsontosult öreg igazságok: „ki mint vet, úgy arat“, „ki mint tanul, úgy veszi hasznát“ alkalmazhatók egyaránt a szülőre és gyermekre. Ahogyan ugyanis gondoskodik a szülő a gyermeke sorsáról, jövőjéről, azonképpen látja hajlott korában a gyümölcsét abban, hogy gyermeke fölserdülve, biztos léptekkel tapossa az élet göröngyös országútját. A második mondás azonban már a jövő nemzedékre vonatkozik. A tudás és ismeretek magvai, ha termékeny talajra lelnek a gyermek elméjében: idővel a gyümölcs a kikelt növény után el nem maradhat.

Az iskola és élet között tehát elszakíthatatlan a kötelék. A kettő áthidalja egymást, azaz hogy az előbbinek mulasztásai később a második irányban éreztetik a hatásukat.

Az iskola a gyermek második szülőháza, az iskola kell, hogy a zsenge lelkeket megacélozza, fölverteze a tudás fegyvereivel, adjuk tehát bizodalommal, szülői kötelességérzet sugallta törekedéssel a csemetéket a második szülőházába és ne sajnáljuk ezért az áldozatot.

Az iskolapadok közül kinő a gyermek s kikerül az életbe. Rideg valóság az, mire ébred kint az élet forgatagában a nádszálként hajló fiatal lélek. Az iskolában szerzett ismeretek hajh, nehezen gyümölcsöznek s egy-egy rosszul megválasztott mesgye az élet útjain minő örvényeknek lehet az útvesztője?

Most az iskolai év elején elmélkedhetnek a magyar apák és anyák mindezek fölött. Szomorúságba ejtő, hogy micsoda könnyűvérűséggel siklik át sok szülő afölött, hogy miféle pályára adja gyermekét. Micsoda rémmesébe illő régi, de még mindig közkeletű mondásokat szinte hallani véljük a szülők ajakáról:

— Ha nem tanulsz: inas leszel.

— Ha nem tanulsz: maradsz paraszt stb.

Pedig hát a való élet szemüvegén másféle képeket látunk megrajzolva a közel jövőre nézve, de már a mai korra vonatkozólag is.

Ipari, gazdasági pályán, a kereskedelemben is boldogulás nyílik a munkaszeretnek a számára. Látunk magunk előtt követésre méltó példákat arra nézve, hogy a szorgalom és kitartás bármely téren sikerre vezet. Egyszerű kisiparosok, kereskedők a magyar közélet első sorába küzdötték föl magukat a szorgalom és munkálkodás árán, míg nagy tömegét látjuk a tudás és ismeretekkel fölverteztettek a züllés, tönkremenés útvesztőjében, mert hiányzott az ismeretek mellett vagy a munkaszeretet, vagy a becsületes útirány . . . A jövő nemzedék nevelésénél, iskoláztatásánál tehát iránytűje ne legyen más egyéb a magyar szülőnek, mint a költő mondása:

. . . Minden pálya dicső,
Ha hazádra belőle derül fény . . .

Politikai hírek.

Az alkotmányos mozgalom Boszniában.

A szerajevói bosnyák mohamedán szerbek lapja a lap élén feltűnő betűkkel a következőket közli:

A legutóbbi közös minisztertanács behatóan foglalkozott a Bosznia és Hercegovina részére adandó alkotmány kérdésével, a döntést azonban a legközelebbi közös minisztertanácsra halasztották. Burián miniszter előterjesztette az általa elkészített alkotmánytervezetet, mely nem találkozott ugyan minisztertársai osztatlan tetszésével, de Buriának sikerült meggyőznie kollégáit, hogy Bosznia és Hercegovina komoly elemei helyeslik az ő alkotmánytervezetét és nem kívánnak teljes parlamentáris alkotmányt. Burián miniszter különben legközelebb Boszniába utazik, hogy ott a helyzetet tanulmányozza.

Említésre érdemes, hogy az oly sokszor elkobzott lapnak ezt a számát, amely a fenti hírt közli, a hatóságok nem kobozták el, de még nem is cenzurázták.

Az új választókerületek.

A választókerületek új beosztása dolgában serényen folynak a munkálatok a nyári szünet alatt. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, aki ezidő szerint tiszadobi birtokán nyaral, több erdélyi főispánt táviratilag rendelt magához, hogy a választókerületek új beosztásáról értekezzenek velük. A belügyminiszter felhívására ugyanis a nyár folyamán közigazgatási tanácskozásokat tartottak a főispánok megyéikben, amelyeken a választókerületek új beosztását beszélték meg. Ez idő szerint még csak az erdélyi vármegyékben tisztázódott ez a kérdés, hogy a főispánok már határozott tervet mutathassanak be a belügyminiszternek, míg az ország egyéb részéi-

A legjobb minőségű háztartási és gazdasági cikkek, hamisíthatatlan jó italok a legkedvezőbb árakon a fogyasztási szövetkezetek útján szerezhetők meg. Amelyik faluban fogyasztási szövetkezetet akarnak létesíteni, a mozgalom kezdeményezői forduljanak útbaigazításért a „**HANGYA**“, a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetéhez

BUDAPEST, IX., Boráros-tér 1. (Saját házában.)

ben majd csak az ősz folyamán tartják meg erre vonatkozólag a közigazgatási konferenciákat. Az erdélyi főispánok, mint Besztercéről jelentik, a jövő hét folyamán jelentkeznek a belügyminiszternél, hogy a megtartott értekezletek eredményéről beszámoljanak neki.

A patriárkaválasztás ügye.

A szerb radikális párt köréből Újvidékről a következőket jelentik:

A patriárkaválasztás ügyében történt királyi döntés nem jó benyomást keltett a szerbek körében. Különösen kifogásolják a választás megsemmisítésének indokolását. A kongresszus választási joga — úgy mondják — amúgy is korlátozva van, amennyiben a patriárkát csak a püspökök közül választhatják, most pedig a kormány újabb korlátot szabott annak kimondásával, hogy e méltóságra csak magyarul tudó püspök választható. Ez idő szerint csak két püspök tud magyarul: Letics temesvári püspök, kinek megválasztására fiatalága miatt gondolni sem lehet és Bogdanovics Lucián. A többi püspöknek ilyenformán történt kizárása előreláthatólag még sok izgalmas és szenvedélyes vitára fog alkalmat adni. Ha a kongresszus a magyarul nem tudó püspökök közül választja meg a patriárkát, úgy a király, a kormány álláspontjára való tekintettel, ezt az újabb választást is meg fogja semmisíteni. A királynak ehhez feltétlenül joga van, viszont a szerb nép a kormányt teszi felelőssé azért, hogy a király ezt a jogát miképp gyakorolja. A választás napja különben még nincs megállapítva és a szerb radikálisok ma még nem állítottak jelöltet. Szabad kezük volt, amikor Zmejanovicsot választották, szabad kezük van most is. Valószínű, hogy csak a választás előestéjén tartandó értekezleten fognak erre nézve dönteni. Addig a viszonyok majd csak megérlelődnek valamelyik irányban.

A szerb kereskedelmi szerződés.

A szerb kereskedelmi szerződés szeptember elsején lép ideiglenesen életbe. A két és fél esztendeig tartott szerződésen kívüli állapotban az új szerb autonóm vámtarifa túlmagas tételeinek alkalmazása következtében ipari kivitelünk Szerbiába erős visszaesést szenvedett, sőt bizonyos cikkekben majdnem teljesen szűnetelt.

Ezen kereskedelmünket és iparunkat érzékenyen sujtó állapotnak vet véget az új szerződés, melyet a közös külügyminiszterium részéről Aerenthal Alajos báró, Magyarország részéről Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, Ausztria részéről pedig Fiedler Ferenc dr. kereskedelemügyi miniszter írták alá. Az új szerződés

nem valami kedvező a magyar gazdaközönségre nézve, főképpen pedig nem az állattenyésztésre, mert ámbár csak leölt állapotban hozhat be Szerbia hozzánk évenként 35 ezer darab szarvasmarhát és 70 ezer darab sertést hozhat be, mégis károsan fog hatni ez a behozatal az állatárak alakulására. Csak azt az előnyt nyerjük ezzel a szerződéssel, hogy legalább az állati betegségeket nem fogják behurcolni hozzánk, mert megszünteti az új szerződés a magyar gazdasági testületek által annyiszor kifogásolt határszéli legeltetés rendszerét is, tehát a jövőben nem lehet Szerbiából legeltetés címén állatokat hozzánk áthozni.

Ez a multban tág kaput nyitott az állatcsempészetnek.

Szerbiának minden igyekezete mellett, hogy ipari szükségletét jórészt saját ipari termelése útján fedezze, a magas vámok, pl. a textiliák nagy csoportjánál, papír- és üvegárúknál stb. inkább csak pénzügyi vámok alakjában érvényesülhetnek, mert hasonlíthatatlanul nagyobb ipari fejlettségünk és kedvező földrajzi fekvésünk következtében Szerbia még jó ideig utalva lesz arra, hogy szükségletének java részét a magyar és osztrák ipar és kereskedelem révén fedezze, illetve a magas vámokat az ottani fogyasztókra áthárítsa.

A sertésvám a multban darabonként 1 frt 50 kr.-ban volt megállapítva, tekintet nélkül az állat súlyára. Ez a vám nemcsak hogy csekély összegénél fogva védőhatást nem gyakorolhatott, de ezen felül — egységes összegben lévén megállapítva, a behozni kívánt állat súlyára való tekintet nélkül — a nehéz, hizott állat javára, mely a sovány állatnál kétszerre is többet ér, mondhatni egyenesen behozatali jutalmat jelentett. Jövőre azt a vámot a 110 kg., vagy ennél nehezebb sertésekre nézve német mintáj szerint és ezen paritást szem előtt tartva az élősúly 100 kg.-ja után 10 koronában állapítottuk meg. A fentiekhez képest tehát 1908. évi szeptember hó 1-től 1908. évi december hó 31-ikéig behozható lesz Magyarországra és Ausztriába összesen csupán 11.667 darab szarvasmarha és 23.334 darab sertés.

Jövőre Szerbiából hozzánk — a baromfi kivételével — élő állat egyáltalán nem fog többé bebocsátatni, hanem a fentjelzett maximális összegben korlátozott mennyiségű szerbiai állatokat a határ közelében, de szerb területen erre a célra szolgáló vágóhidakon lehet, élő állapotban történt elvámolás után, a mi állatorvosaink ellenőrzése és felügyelete mellett levágni s csak erre a célra kijelölt nagyobb belföldi városok piacaira behozni.

AJÁNLJUK nagyobb szőlőbirtokosoknak tökéletesbitett

magyar fogatos szőlőpermetezőinket,

melyekkel **nagy munkaerő és anyagmegtakarítás** érhető el. Most megjelent tavaszi, szőlőmivelés árjegyzékünket, **szőlővédekezési gépek, permetező stb. anyagokról** kívánatra bementve megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

Munkásbiztosítási hivatalnokok mozgalma.

A budapesti kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága megszavazott 15%-os ízetési pótlékot a tisztviselők számára addig is, a míg a fizetésrendezést véglegesen elintézhetik. Az igazgatóság ezen határozatához hozzájárult az országos munkásbiztosító pénztár igazgatósága is és most ezek dacára elseje előtt az állami munkásbiztosító hivatal egyenesen betiltotta az igazgatóság határozatának végrehajtását. Ezen sérelmek megvitatása és az orvoslás módjának megállapítása céljából a budapesti kerületi munkásbiztosítási pénztár tisztviselői nagy értekezletet tartottak, amelyet Kürschner Jakab elnök nyitott meg. Az értekezlet Rózsa József előadó indítványára elfogadott egy határozati javaslatot, mely kimondja, hogy a tisztviselők az állami hivatalfelügyeleti hatóságához, a kereskedelmi miniszterhez intézzenek felterjesztést. Felkéri tehát az értekezlet a budapesti kerületi munkásbiztosító pénztárt és az országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztár igazgatóságát, hogy az állami hivatalnak a fizetési pótlék kérdésében hozott határozatát, amely a törvénybe ütközik, ne hajtsa végre, a fizetési pótlékot továbbra is folyósítsa.

Kisiparunk szövetkezése a kartellek ellen.

A kisipar s a fogyasztó közönséget egyaránt súlyosan terhelő kartellek ellen régóta hirdetjük már a kisipar szervezkedésének sürgős szükségességét. Most egy előkelő fővárosi iparostól kaptunk egy hasonló célt szolgáló levelet, melyet már csak a benne foglalt eszmék helyességére való tekintettel is érdekesnek tartunk vázlatosan leközölni. A levél érdekesebb részleteit íme itt adjuk:

„A magyar ipar felvirágoztatása érdekében emelek szót. Szemmel látható, hogy kisiparunk napról-napra süllyed, ahelyett, hogy emelkednék. Hasztalan iparkodik a kormány feltámasztani a legkülönbözőbb támogatásokkal, ez mindaddig meddő marad, míg a nem tisztán saját boldogulásukra, hanem kereskedőtársaik megmontására törvő cégek seregét találjuk szemben becsületes munkánkkal. Iparcikkeinket kiszorítják, hitvány külföldi hamisításokkal dolgoznak ellenünk, melyek silányabbak a mi gyártmányainknál, de olcsóság dolgában viszont mi nem vehetjük fel velök a versenyt, annál kevésbé, mert a becsületes kereskedő tisztas üzleti haszonra dolgozik, de ezek a minden áron konkurrálni akaró urak csak a mi bőrünkre utaznak inkább, nem annyira a saját megélhetésükre. Es kartellbe szövetkeznek ellenünk s a szoros érdekgyűrű ellen, melyet körülöttünk alkotnak, hiábavaló mindenfáradozásunk. Még ha belebuknak is a piszkos konkurrenciába, helyökbe újabb és újabb erőszakos konkurrensok teremnek.

Kenyérirígységre nem lehet józan üzleti életet alapítani. Hiábavaló lesz így bármily állami támogatás, mert nem életképes vállalkozás az, amelyben csak folytonos szubvenciókkal lehet tartani a lelket. Egészséges, gazdag,

fejlődésképes államokban az üzletembereknek nem szabad a fogyasztók bőrét lenyúzni, de viszont haszon nélkül sem szabad dolgozniok, mert a vállalkozásoknak ki kell magukat fizetniök.

Tenni kell valamit a tisztességtelen konkurrencia s a torkunkat fojtogató, indokolatlan kartellek ellen. De az egyes ember elbukik e harcban. Ha győzni akarunk, minden kisiparosnak össze kell fognia, szövetkezéssel juthatunk csak előre, csakis így találhatjuk meg számításainkat a hosszú, meddő életküzdelmek után.

Az ipartestületek legyenek e szervezkedés gócpontjai. Gyűjtsük össze megmaradt filléreinket, legyünk áldozatkészek, hiszen önmagunk érdekében hozzuk e súlyos áldozatokat. Tavaszra már készen lehet a szervezetünk, mely ellátja munkával a tisztességes iparosokat s kiszorítja a versenyből a kenyérirígy, tisztességtelen elemeket.

A nemzetköziség jelvénye helyébe állítsuk cégérünkül a honi ipartermékeket. S legyünk hűek e cégérünkhöz, akkor boldogulni is fogunk. Enélkül soha.“

Józan, okos szavak, ajánljuk minden jóra való magyar iparos megszívlelésébe.

Mi hír a külföldön?

A montenegrói fejedelem nyilatkozata.

Egy előkelő állású személyiség azt jelenti Cettinjből, hogy Nikita montenegrói fejedelem egy, a napokban az ottani udvarnál történt fogadtatás alkalmával, amelyen a felsőbb körök nagyszámban voltak képviselve, a különböző politikai és gazdasági kérdésekről igen körülmenyesen nyilatkozott. Többek közt a Duna-Adriai vasút megépítésére nézve megjegyezte, hogy az Montenegróra nézve gazdasági szempontból föltétlenül előnyös; majd rátért a külföldi sajtóban elterjedt ama hírre, mely szerint az lenne a szándéka, hogy fia javára lemond a trónról. A fejedelem kijelentette, hogy amíg csak életben lesz, mindig kezében tartja a kormányzópálcat és megmarad azon helyen, ahová a gondviselés állította.

A perzsa forradalom.

Perzsia különböző részeiben újabb fölkelések törtek ki. A tebrisi forradalmárok sikereinek híre elhatolt Perzsiának minden részébe és több helyen a lakosságot újabb fölkelésre bírta a sah-párt uralma ellen. Csellába érkezett hírek szerint több törzs fellázadt, mire a lakosság elfogta a tisztviselőket, megszállotta a kormányépületeket, úgy hogy a kormányzóknak menekülnie kellett. A tömeg és a csapatok között összeütközésre került a sor és igen sokan elesetek. A fölkelők elhatározták, hogy addig hatalmukban tartják a várost, amíg a parlament ismét összeül. Hasonló események történtek Sirászbán és Kermánban is. Ez utóbbi helyen a kormányzóknak szintén menekülnie kellett, a helyettes kormányzó pedig meghalt. Az utcákon sok halott és sebesült hever.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utca 4. sz.

Nagy köpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesít husféléket, baromfit, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENEMÜ ÉLELMICZIKKET. Hordóbor-értékesítő osztály. ·· Egetett szeszitalok értékesítése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. ·· Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

Magyar Fogyasztók Szövetkezése.

Szeptember 24-én ül össze Genf városában a fogyasztók ligáinak első nemzetközi kongresszusa. Ez az Amerikában 1891-ben megindult mozgalomnak világszerte való elterjedésére vall. Magyarország — sajnos — a kongresszuson aligha lesz képviselve a magyar fogyasztók szövetségének kiküldöttjei által. Nem pedig abból az egyszerű okból, mert a szövetség nálunk még létre se jött. Pedig magyar nemzeti szempontból is kívánatos lenne, hogy efféle liga nálunk is mihamarább alakuljon. Nemcsak azért, mert az már magában véve is nemzeti érdek, hogy a művelt Nyugat minden haladást jelentő mozgalmában mi is részt vegyünk s ekkép kiérdemeljük a kulturálm nevét, hanem és leginkább azért, mert a liga céljait célszerűen összeköthetnők egy külön szövetkezeti érdekű céllal: a hazai ipar pártolásával.

A fogyasztók ligája ugyanis arra törekszik, hogy a tagjaiban fölélessze és ébren tartsa a felelősségérzetet, annak a tudatát, hogy társadalmi és közszempontból egyáltalában nem közömbös dolog, hogy a vevő mit, mikor, hol, hogyan vagy mily áron vásárol valamit?

A vásárlás merőben magánügy, hanem fontos szociális érdekek fűződnek a helyes kiviteléhez. A főelv az, hogy a bevásárlás ne csak a fogyasztó érdekének, hanem az eladó (kereskedő vagy termelő) és az eladásnál vagy termelésnél alkalmazott munkások érdekeinek is megfeleljen. Nevezetesen erkölcsi felelősség terheli az olyan vevőt:

- aki este közvetlenül boltzárás előtt vásárol;
- aki az árút a zárórán túl küldeti meg magának;
- aki ünnepnapon, pld. karácsony vagy újév napján az utolsó pillanatban teszi meg bevásárlásait;
- aki akkép rendel valamit, hogy a megrendelés teljesítése vasárnapi munkát von maga után;
- aki olyan cigányul alkuszik, hogy az eladó a szokásos nyereségtől is elesik;
- aki számláját kellő időben nem rendezi;
- aki műipari cikkek helyett olcsó gyári cikkeket vásárol;
- aki oly árút vásárol, mely a munkások kizsákmányolásával készült. E pontról bővebbet olvashatni a Magyar Gazdák Szemléjének januári számában, „A fogyasztó uralma“ c. cikkben.

A főt példászerűen felsorolt eseteket aztán magyar szempontból megtoldhatjuk és meg is kell toldanunk azzal, hogy erkölcsi felelősség terheli azt a vevőt is, aki a megközelítőleg hasonló jó minőségben kapható honi árú helyett külföldi árút vásárol.

Új hitelszövetkezetek az O. K. H. kötelékében. Az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatósága legutóbb az alábbi szövetkezeteket vette föl kötelékébe:

1. Terehegy és vidéke hsz. (Baranyam.) 42 tag és 213

üzletrészszel. 2. Sajósófalvi hsz. (Besztercenaszód.) 39 tag, 135 ü. r. 3. Kiskundorozsma tanyai hsz. (Csongrádm.) 53 t. 672 ü. r. 4. Jedd és vidéke hsz. (Marostordam.) 94 t. 144 ü. r. 5. Kalocsa vidéki paprika-termelő és értékesítő szöv. 61 t. 61 ü. r. 6. Pesthidegkúti gazdasági hsz. (Pestm.) 52 t. 126 ü. r. 7. Mátészalkai hsz. (Szatmárm.) 108 t. 604 ü. r. 8. Borovói hsz. (Szerémm.) 44 t. 103 ü. r. 9. Mokrini hsz. (Torontálm.) 89 t. 548 ü. r. 10. Nagyalambfalva és vidéke hsz. (Udvarhelym.) 58 t. 139 üzletrészszel. Ezidőszert az Országos Központ szövetkezeteinek száma 2069, működésük kiterjed 6441 községre.

Károlyi Sándor gróf szobra. A magyar mezőgazdasági mozgalmak két évvel ezelőtt elhunyt nagynevű vezérének, Károlyi Sándor grófnak a szobrát folyó évi október hó 21-én leplezik le. A szobormű Stróbl Alajos művészi alkotása, a városligeti mezőgazdasági múzeum román épületsoportja előtt talált elhelyezést. A szoborleplezési ünnepélyre máris nagy előkészületeket tesznek azok a gazdatársadalmi és szövetkezeti szervezetek, amelyeknek az elhunyt részben megalapítója, részben pedig élete végéig munkás vezető egyénisége volt. A szoborleplezés alkalmával közel négy napig tartó ünnepségeket terveznek. A leplezés előtti napokban, nemkülönben azzal egyidejűleg az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó szövetkezetek kiküldöttei kongresszusra gyűlnek egybe. Ugyanekkor tartják évi nagygyűlésüket a Hangya kötelékébe tartozó fogyasztási és értékesítő szövetkezetek is, nemkülönben a Magyar Gazdaszövetség gazdakörei. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége szintén ezidőre hívott össze nagygyűlést, hogy a mezőgazdasági érdekképviseletről alkotott törvényjavaslat tárgyában véglegesen állást foglaljon. Nemzetközi jellegű értekezlet is lesz a szoborleplezési ünnepély idején. A Kremonai Nemzetközi Szövetkezeti Kongresszus elhatározta a kontinens összes nagy fogyasztási szövetkezetei közös bevásárló központjának megalkotását. Az előkészítő munkálatokra kiküldött bizottság itt fogja tartani utolsó értekezletét, melynek eredményeként a bevásárló központ végleges megalakulása várható. Tekintettel a szoborleplezési ünnepély több ezer főre rugó résztvevőjére, a rendező-bizottság máris széleskörű előkészületeket tett a hazai és külföldi vendégek méltó fogadtatására.

Vetőmagtisztító-raktár Szatmárott. A Szatmármegyei Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet célszerű és főként a kisgazdákra hasznos intézményt léptetett életbe. Minden külső hozzájárulás nélkül, tisztán társadalmi alapon most rendezett be teljesen modern raktárral és egyéb felszerelésekkel állandó raktárt, melyben csekély díjért a gazdák vetőmagjait tisztítják, triörözik, heremagvakat arankamentesítenek, sőt kívánatra államilag ólomzáróztatják is. A tisztított készletek raktározása esetén előleget is kieszközölnek s így a gazdáknak módot nyújtanak a kedvező árulások kivására, ami főleg a heremagvagnál nagyjelentőségű.

Nemzetközi szövetkezeti szövetség fejlődése. A szövetségnek most megjelent évi jelentése beszámol arról a fejlődésről, melyet az utolsó üzleti esztendőben elérnie sikerült. A szövetkezetek nagy számmal csatlakoztak a nemzetközi központhoz és jelentékeny össze-

gekkel járultak a szövetkezeti alaphoz. A nagy szövetkezeti szervezetek majdnem kivétel nélkül 1000 koronát bocsátottak a szövetség rendelkezésére. Az utóbbi időben különösen Oroszországból, Itáliából és Svájcából jelentkeztek a szövetkezetek nagyobb számban.

Szövetkezeti mozgalom Angliában. Az angol mezőgazdasági szervezetek központi szövetségének legutóbb megjelent évi jelentésében olvassuk, hogy Angolországban a mezőgazdasági szövetkezetek száma összesen 167. Ezek közül 114 a fogyasztási, 15 a hitel-, 11 a tej- és 13 a földbérlet-szövetkezet. Az utolsó esztendőben a szövetkezetek száma harminccal gyarapodott. A forgalom kerek összegben mintegy tíz millió koronát tett ki.

Mezőgazdasági kamarák. A mezőgazdasági érdekvéviselőtről szóló törvényjavaslat tárgyában, melyet Darányi miniszter megbízásából *Rubinek Gyula* és *Bernáth István* dolgoztak ki, egymásután nyilatkoznak meg a vármegyei gazdasági egyesületek. A *Nógrádvármegyei Gazdasági Egyesület* is legutóbb tartott ülésében *Siklaky Iván* titkár előadásában behatóan tárgyalván a törvényjavaslatot, azt maga részéről teljes egészében helyesli és magáévá teszi, de korábbi nyilatkozataihoz és álláspontjához híven az egész kérdést akkor látná leghelyesebben megoldottnak, ha a törvényjavaslatban már most azon elv is lefektetetté, hogy az Országos Kamara a további szervezést akként irányozná elő, hogy végeredményben minden vármegyében legyen a kötelező társulás elvén szervezett vármegyei mezőgazdasági kamara. A *Krassószörényvármegyei Gazdasági Egyesület* a javaslatot egész terjedelmében és változatlanul helyesli s az abban befektetett elveket egyhangulag magáévá tette s a javaslat végleges véleményezése és támogatása alkalmára a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége nagygyűlésére: *Fialka Károly* főispán elnököt, *Bukovinszky Artur*, *Eckstein Fülöp*, *Huszár Károly*, *Koronghy Gyula* tagokat és *Lukonics Lajos* titkárt küldötte ki.

Angol szövetkezetek a szociális intézményekért. Az angolországi Bolton fogyasztási szövetkezete múlt hó végén tartotta félévi közgyűlését. A közzétett jelentés szerint a 34.774 tagot számláló szövetkezet félévi forgalma 479.499 font sterlinget tett ki s a mérleg 73.089 font tiszta nyereséggel zárult. Ezek után a gyűlés határozatot hozott, mely szerint a szövetkezeti gyárak azon alkalmazottai, akik egy évet kitöltöttek a szövetkezet szolgálatában, minden évben egy heti szabadságidőre tarthatnak igényt teljes fizetés mellett. A tiszta nyereségből a boltoni szövetkezet a következő összegeket osztotta szét a különböző jótékony intézmények között: Szünidei gyermektelepnek 5 fontot, a boltoni betegápolási alapnak 50 f., a *Pendlebury* gyermekkorháznak 10 f., a nemzeti gyermekvédelem céljaira 10 f., a *lancasteri Albert* menháznak 5 f., az állatvédő egyesületnek 3 f., a rendőrségi misszióegyesületnek 2 f., a segélyegyletnek 10 fontot. Ezekből kitűnik, hogy Angliában a szövetkezetek vezetői mennyire tisztában vannak azzal, hogy a szövetkezet nemcsak üzlet, hanem olyan intézmény, amelynek célja a társadalmi munka előmozdítása, nem pedig a vagyon felhalmozása.

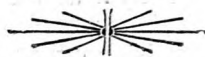

• MI UJSÁG? •

A király Veszprémében. A király fogadására nagyban készülnek Veszprémében. A püspökvárban, ahol az uralkodó lakni fog, erősen dolgoznak a lakások berendezésén. A vármegyeházán is folynak az átalakítási munkálatok azokban a lakásokban, amelyeket *Koller* alispán és *Véghely* főjegyző engedtek át az udvari kíséret tagjai számára. A városban és a környéken a kereskedelmi minisztertől leküldött három hatalmas gőzkötő végzi az utak és utcák simítását és hengerelését. A város több utcáját újra burkolják és aszfaltozzák. A vasúti állomás mellett már fel van állítva a király sátorának vasváza. Diszítését és egyéb alkatrészeit hat vagonból álló különvonat fogja odavinni. A sátor méreteiről és formájáról fogalmat adhat az az adat, hogy a vasváz felállításáért több mint ezer koronát fizetett az államvasút a munkásoknak. A napokban különvonaton megérkeznek a királynak és az udvari kíséretnek bútorai is.

Főhercegi család Sopronban. Sopron is azok közé a ritka magyar városok közé fog az ősztől kezdve tartozni, amelynek falai között állandóan tartózkodik egy-egy főhercegi család. Ugyanis *Frigyes* főherceg leánya, *Mária Henriette* főhercegnő, aki rövid idő óta *Hohenlohe-Schillingsfürst* herceg neje, az ősz folyamán soproni lakos lesz. A hercegi pár *Esterházy Miklós* herceg templom-utcai palotájának azt a részét fogja lakni, mely eddig *Baán Endre* főispán lakása volt. A főispán abba a lakosztályba költözik át, amely eddig *Esterházy Miklós* hercegnek volt fenntartva. A hercegi család novemberben foglalja el új lakását Sopronban.

A délvidéki földművelők Szent István napja. A Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesülete, az ország leghatalmasabb gazdatársadalmi szervezete *Szent István* napi hazafias ünnepélyét ez évben Szépligetén *Bács-Bodrog* vármegyének egyik legszebb és leggazdagabb falujában tartotta. Az ünnepi beszédet *Steuer György* dr. helyettes elnök mondotta, aki a nagyszámúban, hat faluból egybegyűlt hazafias svábság előtt kifejtette a nagy ünnep jelentőségét és meggyőző érvekkel rámutatott arra, hogy a délvidéki svábságnak mint a szabadságharc idejében, úgy a békében, az ország népének szociális jólétét kiépíteni hivatott békés munkában és az ország magyarságáért, szabadságáért és függetlenségéért az államalkotó magyarsággal együttérőleg és vállvetett erővel kell küzdenie. Az ország nemzetiségei iránt való türelmét kimutatta már *Szent István* is, mikor az egynyelvű országot törékennyek tartotta. De akkor is egy nyelv, a latin nyelv volt a hivatalos nyelv. Most is a különböző nemzetiségű polgároknak közügyeikben, a nemzethez való tartozás érzetét külsőleg is kifejezve, egy és ugyanabban a nyelvben, a magyar nyelvben kell egyesülniök. A hazaszeretetet tettekben kell kimutatni. A sváb gazdák érdekedjenek arra, hogy a gyermekek a nélkülözhetően állami nyelvet megtanulják és a közélet intézéseiben mint egész állampolgárok részt vegyenek. *Drach Antal* szépligeti plébános rámutatott arra, hogy a Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesületének szegedi konferenciájában 180 gyermek tanulja a magyar nyelvet és az

egyesületbe is csak a magyar érzelmű, katolikus svábok lépnek be, míg a pángermán érzelmű evangélikusok a magyarság és svábság egyetértését ápoló egyesületbe belépni nem igen akarnak.

Petőfi-ház. A napokban lebontották Budapesten a Bajza utcai Petőfi-háznak a Kmetty-utcára nyíló sarokrészét és a villa elé kerek előcsarnokot építettek. E sarokrészről díszes kapuzaton át lesz a főbejárata. A Petőfi-ház egyes helyiségeit új rendeltetésüknek megfelelően átalakítják. A nagyterem lesz a múzeum, melyben a Petőfire vonatkozó ereklyék nyerne elhelyezést, köztük a nagy költő szobor- és képmásai s fennmaradt emléktárgyai. Az egyik melléktérben meg lesz a hú mása annak a kiskőrösi szobának, ahol a költő született.

Városból — nagyközség. Kolozs város közgyűlése tudvalevőleg kimondotta, hogy felír a belügyminiszterhez a városnak nagyközséggé való átalakítását kérve Andrassy Gyula gróftól. Kolozs megye közgyűlése szintén hozzájárult ehhez s a maga részéről is felírta a belügyi kormányhoz. Most a miniszter leiratában közli, hogy a nagyközséggé való átalakuláshoz nem járul hozzá. Elrendeli egyben azt is, hogy a régi tisztviselők mindaddig lássák el a város ügyeinek vezetését, amíg a tisztújítás megejtéséről nem intézkedik.

A tiszántúli református püspökválasztás. A tiszántúli református egyházkerületben most folyik az új szavazás a két legtöbb szavazatot nyert jelölt, Dicsőffy József püspökhelyettes debreceni lelkész és Eröss Lajos debreceni teológiai tanár között. Debrecen, mint az első szavazásnál, úgy most is a maga 8 szavazatát Dicsőffyre adta. Gróf Tisza István, aki Dávidházy püspökjelölt érdekében munkálkodott, levelet írt a debreceni egyház egyik tagjához, kijelentvén, hogy Dicsőffy mellett van. A levél nagy feltűnést keltett. Gróf Tisza István kijelentette, hogy mint a geszti egyház presbitere, szavazatát Dicsőffy József-re fogja adni. Hajdúszoboszló, mely az első szavazásnál Baltházra szavazott, csütörtökön 6 szavazatát Dicsőffy-re adta. A torontálmezei egyházak közül Nagybecskerek, Pancsova, Hertelendyfalva Dicsőffy-re, míg Nagyikinda, Torontálvásárhely és Magyar-íttebe Eröss-re adták szavazataikat.

Tüzek a vidéken. Csurgón a múlt szombaton kigyulladt Vajda Kornél kereskedő üzlete. Az üzletben nagymennyiségű robbanószer volt felhalmozva, amit azonban a tűzoltóknak sikerült kimenteni. Az egész ház teljesen leégett. A kár 20.000 korona. Szentgál-ker községben Somogyi József gazda udvarán Rózsa József cseléd hatéves fia tűzzel játszadozott, miközben felgyújtotta az udvaron lévő nagy szalmakazlat. A gyermek megmenekült. A kár 1000 korona. Zákány községben Korosec András gazda házában tűz keletkezett. A tűz oly gyorsan terjedt tova, hogy csakhamar az egész utcáson a melléképületekkel együtt lángban állt s teljesen le is égett. A kár nagy.

Hazafias román püspök. Nagyszentmiklósról írják: Az itteni gör. katolikusok új templomot építettek, amelynek fölszentelésére dr. Hosszú Vazul lugosi püspök is megjelent. A püspököt az állomásnál a görög katolikus hívek nagy számmal várták. A város végén diadalkaput állítottak föl. Dr. Hosszú Vazul püspöknél, ki gróf Makó fiumei kormányzó kastélyában szállt meg, a hatóságok és egyházak képviselői tisztelegtek, kiknek ádvözlésére a püspök a következőket válaszolta: — A magyar nemzet ezeréves fennállásának egyik legfontosabb talpkövének mindig egyes felekezetek arravalósága és hazafias érzelmei képezték. Imáinkban tehát mindnyáján saját hitünk szerint az emberiség javáért, más-

részt pedig szeretett hazánkért könyörögjünk, mint honpolgárok pedig arra törekedjünk, hogy magyar nemzeti szempontból minden tekintetben eleget tegyünk kötelességeinknek.

Az osztrák kormány Dalmáciáért. Az osztrák földművelésügyi miniszter kétszáz ezer koronát adományozott a dalmáciai helytartóság útján azoknak a dalmát kisgazdáknak, akik a nagy szárazság és a kedvezőtlen aratás miatt tetemes károkat szenvedtek, hogy a köztük kiosztandó pénzen vetőmagvakat és takarmányt szerezzenek be. A tartományi bizottság tízezer koronát adományozott a maga pénztárából a károsultak javára, egyben a kormánytól a segélyösszeg növelését kérte, mint-hogy a most kiosztott segély a károsultak nagy száma miatt nem elegendő.

Vasuti szerencsétlenség. Kecskemétről jelentik, hogy az Örkény felé vivő vasút építésénél a kőszállító iparvonat sínjei meglazultak s emiatt a lokomotív kisiklott és lefordult a töltésről. Nagy János gépész és Komlói József fűtő a kiömlő tüztől és a forró gőztől veszedelmesen megsebesültek. Bevitték őket a kecskeméti kórházba.

Az ellopott magyar lobogó. Az óradnai csendőrség széleskörű nyomozást folytat egy általánosan megbotránkozást keltő ügyben. A Beszterce-Naszód-megyében fekvő Oláh-Szent-György községben Szent István napján az iskolaépület homlokzatára szokás szerint kifüggesztették a nemzeti lobogót. A következő éjjelen azonban a lobogó eltűnt. Kezdetben azt hitték, hogy valaki éretlen tréfát űzött, de a jelek arra vallanak, hogy gonosz kezek becsutellen módon megsemmisítették a lobogót. Magának a román lelkésznek feljelentése folytán széleskörű nyomozat indult meg, mely mindent elkövet, hogy a tettes kézrekerüljön.

Rablógyilkosság az országúton. Ráckeve határában, a Szentkirályi-pusztán közelében irtózatossággal gyilkoltak le a múlt szombat reggel egy gazdaembert. Az áldozatot Bottyán Gábornak hívják, Kiskunlacházára való jómódu földműves. Feljött Budapestre, hogy néhány száz koronát fölvegyen a bankból, a pénzt meg is kapta és székéren indult el hazafelé. A pusztán közelében rablók támadtak rá, leteperték, baltával agyonütötték és elvették a pénzt. Vértömlőben találták meg az országút mentében. A rablógyilkosoknak pedig nyoma veszett.

Tűzoltók jubileuma. A temesvári tűzoltótestület minap ülte meg fennállásának negyvenéves jubileumát. A jubileumon számos vidéki tűzoltóegylet is képviseltette magát, míg az Országos Tűzoltó Szövetség nevében Szabó Gyula jelent meg. A jubileum alkalmából a tűzoltótestületek díszközgyűlést tartottak, melyen Telbisz Károly dr. polgármester méltatta a tűzoltóság érdemeit, majd Varga Lőrinc tűzoltóparancsnok mondott ünnepi beszédet. Délután érdekes díszgyakorlatot tartottak a tűzoltók a temesvári Ferenc József-színházon, este pedig háromszáz terítékű banket volt, melyet Temesvár városa adott a tűzoltóság tiszteletére.

Rabszöktető cigányasszony. Vasra verve vitték ez év április elején a kerekegyházi községhez a csendőrök Kolompár Ferenc kóbor cigányt, akinek az volt a bűne, hogy oly lovat talált a legelőn, melyet a gazdája nem vesztett el. A csendőrök a községhezán leszedték a vasat Kolompárról s a börtönbe zárták. Éjfél tájban, amikor a községhezá udvarán az éjjeli őrök az igazak álmát aludták, a bezárt cigány oly mesterileg utánozta a kakaskukorékolást, hogy a falu összes kakasai felegettek neki. Ez pedig jeladás volt a többi cigány részére,

hogy a kakastollas vitézek eltávoztak s tiszta a levegő. Kolompár Julia nevű cigányasszony erre az örökön átlépkedve, oda sompolygott a börtönhöz s a lakatot kinyitotta s a rab megszabadult. Kolompár Julia, akit harmadnap mulva letartóztattak, a kalocsai törvényszék előtt azzal védte magát, hogy az csak nem bűn, ha az anya a tulajdon fiát kiszabadítja a csendőr urak körmei közül. A törvényszék fogolyszöktes miatt kilenc havi börtönre ítélte Kolompár Juliát.

Borzalmas halál. Veréb Pál csanádapátfalvi kereskedő huszonhárom éves legény fia borzalmas módon halt meg. Apja a raktárba küldte, hogy hozzon föl petroléumot. A fiatalember bement s a petroléum nemsokára hatalmas dőrejjel fölrobbant. Egy pillanat alatt lángba borult az egész ház, a fiatalember pedig égő ruhával rohant ki a raktárból. Mikor lélekjelenlétét elvesztette, a vasúti töltés felé rohant és éppen akkor lépett a sínekre, mikor egy vonat jött arra. A vonat keresztülment az égő emberen és darabokra tépte.

Megkerült rablógyilkosok. Három évvel ezelőtt Orgovány községben meggyilkoltak és kiraboltak egy utast. A rablógyilkosokra a hatóság nem tudott ráakadni, míg most három év múltán kinyomozta őt orgoványi gazda személyében. A rablógyilkosság körülményeinek földterítésére nagy apparátussal folyik a nyomozás. A rablógyilkosokat kedden beszállították a kecskeméti ügyészségre.

Gombamérgezés. Galiciában a mult héten három család halt meg mérges gombáktól. Egy községben egy fiatal munkás gombát vitt haza az erdőből s evett belőle egész családja, felesége, öt gyermeke és az asszonynak agg édesanyja. Az egész család rettenetes kínok között halt meg. Thoderovác faluban egy Wachsmann nevű öt tagú család betegedett meg mérges gombák élvezetétől, egy tizenegy éves leány és anyja már meghalt, a többiek aligha fognak életben maradni. A sokali kerület egy községében szintén egy öt tagú család evett mérges gombát és valamennyien meghaltak.

A bátor vasuti őr. Horváth Imre vasuti őrt, mint Székesfehérvárról jelentik, a jutasi állomásra vivő országúton ismeretlen tettesek megtámadták; de a vasuti őr nem vesztette el lélekjelenlétét, kést rántott és a támadók közül egyet hasba, egy másikat meg hátba szúrt, mire a támadók, akik nyilván rablási szándékból törtek Horváth Imrére, megfutamodtak.

Rablógyilkosság fényes nappal. Zágráb legforgalmasabb utcáján, az Ilicán, vakmerő rablógyilkosság történt. Özveggy Lavrisné ékszeresboltjába bement egy magastermetű férfi s azt mondta, hogy gyűrűt akar választani. Míg az asszony a fiókokban keresgélt, a férfi kést rántott elő a szebéből, hátbaszúrta az asszonyt és elvágta a tehetetlen, 80 esztendőss asszony nyakát, azután föltörte a pénztárt és elvitte a pénzt. Egy óra mult el a merénylet után és nem jött az üzletbe senki. Ekkor az asszony fia jött be, aki az asztal mögött, nagy vértócsában találta az anyját. A haldokló asszonyt a kórházba vitték.

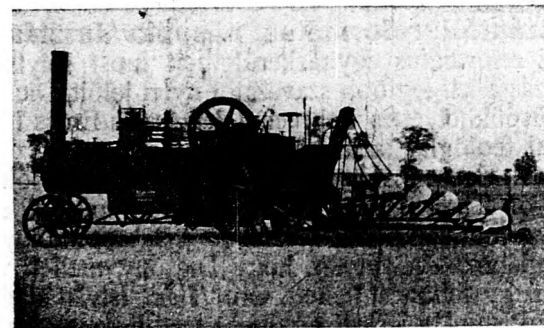
Betörés a sírboltba. Prágából táviratozzák: Mult hó 29-én Lobkowitz György cseh tartományi marsallnak Horinban, Melnik közelében levő családi sírboltját feltörték, a jelenlegi majorátus egyik ősének koporsójáról erőszakkal eltávolították a fedelet és a halott melléről a német lovagrend keresztjét ellopták. A kereszt zománcozott aranyból készült és igen értékes. A rendőrség azt hiszi, hogy a betörést munkások követték el.

GAZDASÁGI DOLGOK

A Nicholson-féle gőz-szántógép.

— Két képpel. —

A modern géptechnika az utóbbi időben igen sok hasznos, kiváló nagyfontosságú gépet adott a mezőgazdaságnak, úgy hogy a tökéletlen és drága kézi- és igáserőt mind több és több munkánál pótolhatjuk tökéletes és olcsó gépmunkával. A gőzeke feltalálása lehetővé tette a mélyszántásokat és a tökéletes talajmívelést. Azonban meg volt az a nagy hibája, hogy igen sok pénz kellett a beszerzéséhez, mert a két géprendszerű ekék körülbelül 80 ezer koronába kerülnek. Az egy géppel dolgozó ekék pedig még tökéletlenek. Szakemberek folytonosan dolgoznak a gőzekék javításán s ez jó részt sikerül is nekik. Mult hó 18-án a Nicholson gépgyár mutatta be a képeinken látható új gőzszántó-

A Nicholson-féle gőz-szántógép oldalról.

gépét, mely jelentékeny haladást mutat az egy géprendszerű gőzszántógépek terén. Ámbár előreláthatólag hosszú idő telik bele, míg általánosan használtak lesznek a szántógépek, mégis érdekesnek tartjuk olvasóinkkal megismertetni ezt az új találmányt. Ilyen hasznohozó nagyobb gépek beszerzése kisebb birtokosok körében szövetkezési úton történhetik. Gépszövetkezet már több van az országban, ezek mind igen szép eredménnyel dolgoznak.

Védekezzünk a burgonyalevél fodrosodása ellen.

Nap-nap után többfelől hangzik fel a panasz az ország különböző részeiből, hogy a burgonya újabban fellépett betegsége, a levélfodrosodás és a gyűrűs betegség, mily óriási pusztításokat okoz.

Ez a két betegség beláthatatlan veszedelmet jelent. A mostohább viszonyok között rosszabb földet gazdálkodó termelőt megfosztja attól az egyetlen kapásnövénytől, mely viszonyai között haszonnal termelhető. A kiscgazda és a szegény nép számára egyenesen az éhínséget jelenti. A burgonya feldolgozására berendezett mezőgazdasági gyárakat pedig tönkretévés fenyegeti. Megbírják-e a mezőgazdasági szeszgyárak ilyen viszonyok között a rájuk rótt súlyosabb adót, igen nagy kérdés.

Védekezési módot a betegség ellen nem ismerünk. Az egyedüli még, hogy lehetőleg egészséges vetőmagot használjunk.

A beteg töveket megjelölni és termésüket vetésre fei nem használni, nagy gondosságot igénylő és rendkívül költségös eljárás s emellett sok helyen (ami ugyan részben az abnormis szárazságnak is tulajdonítható) az egészséges tövek termése vetőmagnak sem lesz elég.

Ha a kormány akarna segíteni, a védekezésnek volna egy sokkal hathatósabb módja.

Módot kellene nyújtani arra, hogy vetőmagot az ország olyan vidékeiről lehessen beszerezni, ahol a betegség nem pusztít.

Földművelésügyi miniszterünk, kiről ismeretes, hogy a magyar gazdákat minden bajban támogatja, kinyújt-hatná segítő kezét. Szakértőivel megvizsgáltatná, hogy azon gazdaságok közül, melyek a burgonyát nagyobb mennyiségben eladni szándékoznak, melyekben nem pusztít a betegség és azon gazdaságoknak, melyek innen burgonyát vetőmagnak vásárolnak, megadná az önköltségen való vasúti szállítás kedvezményét.

Ezt a kedvezményt szövetkezetek vagy társulás útján a kúsgazdák is igénybe vehetnék.

Ily módon minden termelőnek meg volna adva a mód arra, hogy egészséges magot vethessen és talán elejét lehetne venni annak, hogy a jövő évi burgonyatermés az egész országban a silány nál is rosszabb legyen; ami pedig, tekintve a betegségek rendkívül gyors terjedését, könnyen bekövetkezhetik, különösen ha tekintetbe

veszünk azt is, hogy az elvetett beteg gumó a következő évben úgyszólván semmi termést sem ad.

Azt hiszem, sokan osztoznak azon óhajásban, vajha a földművelésügyi miniszter ő nagyméltósága e kérést meghallgatná és teljesítené.

K-k.

* *

Cikkíró fejtegetésére azt jegyezzük meg, hogy osztuk ez új burgonyabetegségekre vonatkozó aggodalmát s ama nézetét, hogy mindent el kell követnünk e betegségek megelőzésére. Épp ezért örömmel közölhetjük úgy cikkíróval, mint minden érdeklődővel, hogy a földművelésügyi kormány máris megtette a cikkíró által javaslatba hozott intézkedést s jelenleg a magyarországi növénykórtani intézet egyik szakembere épp a célból

utazza be az ország burgonyatermesztő vidékeit, hogy egyrészt a veszélyeztetett vidékek gazdaközönségének figyelmét ráterelje a védekezés mulhatalanul szükséges voltára, másrészt tájékozódást szerezzen arra nézve, mely vidékek burgonyatermése volna alkalmas arra, hogy a jövő évben vetőmagul szolgáljon. A szerzett tapasztalatok megfelelő módon való közléséről és ismertetéséről nevezett intézet idejében fog gondoskodni. H. D.

VEGYESEK.

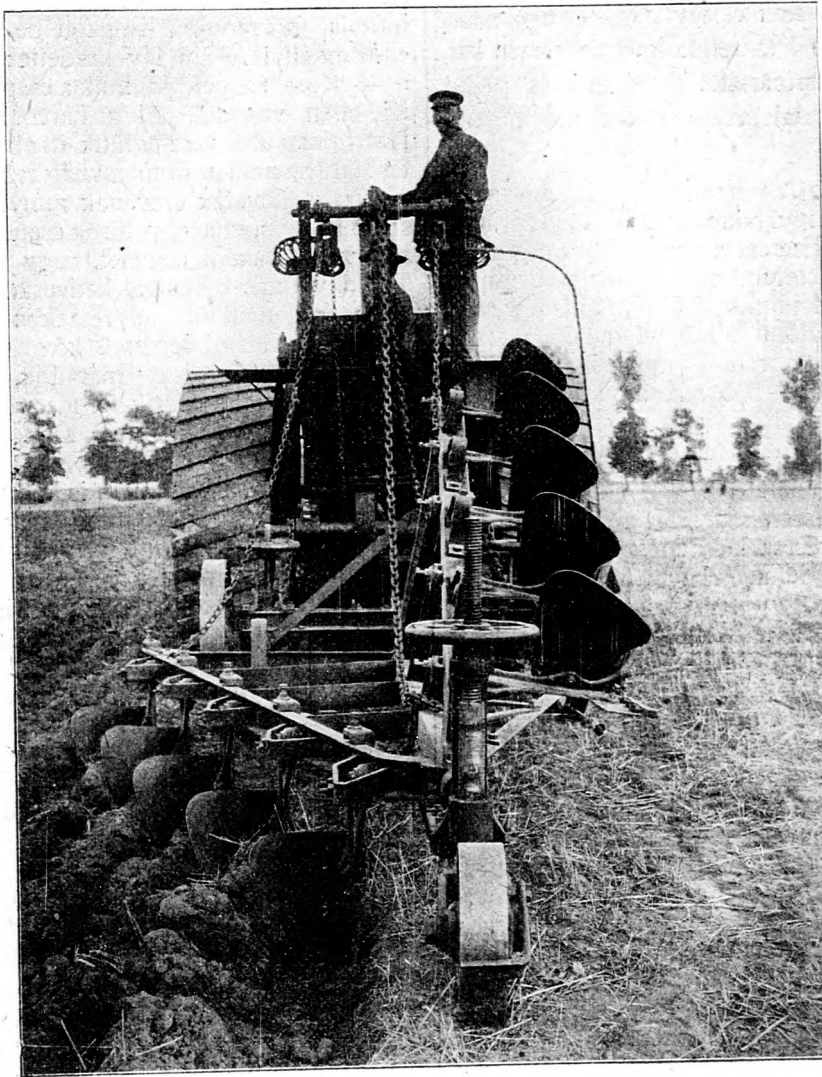
Lucernavetés. A lucernának augusztusi vetése

illetve ennek eredménye nagyon bizonytalan. Könnyen van annak kitéve, hogy a tél beálltaig kellően megerősödni nem tud s áldozatul esik a téli hidegnek. Több ízben próbálkoztam a lucerna nyár végi vetésével és ha kellő hótakaró alatt (sajnos ez gyakran hiányzik vagy rövid ideig tart) jól kitelelt, a következő év terméseiben mindig mögötte maradt a normális tavaszi vetésnek. Klimatikus viszonyainkat (száraz nyár, szigorú tél) tekintve, sokkal biztosabb a lucernának tavaszi vetése és pedig jelzet talajviszonyok között annak védőnövény nélküli vetése, mely eljárást gazdáink évről-évre nagyobb számban követik. A lucerna nemcsak a vetés évében ad már két, sőt esetleg három kaszálást, hanem a későbbi években is jobban megtartja sűrűségét, zártságát. A vetőmag mennyisége kat. holdanként

(1600 □-öl) 12—15 kg. között váltakozik, a vetőmag minősége szerint. Tulságos takarékoság hiba. Védőnövény nélküli vetésnél 14—15 kg. mag számítandó holdanként, a jól előkészített földbe április elején vetve.

K-k.

Fagerendás istállómennyezet gyors elkorhadása. Istállókhöz vagy éppen hízóistállók közé épített takarmányos kamrák fapadlása a párák lecsapódása folytán tudvalegőleg télen mindig erősen izzad, csepeg, ami mindig a farészek időelőtti elkorhadását vonja maga után. A csepegést a kettős deszkázás, a kátrányos lemezbetét ugyan némi mértékben csökkenti, de megszüntetni nem képes. Az utóbbi tulajdonképpen többet árt, mint használ, mert megakadályozza az alsó deszkázás felső felületének kiszáradását, elannyira, hogy a

A Nicholson-féle gőz-szántógép hátulról.

deszka még jóval a csepegés megszűnte után is — úgy a nyár elején — nedves marad. Arra tehát el kell készülnünk, hogy minden ilyen fapadlás aránylag gyorsan tönkremegy és éppen ezért ajánljuk mi szüntelen az ilyen helyen fekvő fapadlások alsó felületének elszigetelését akár „Kosmos” lemezekkel, akár a már többször ismertetett „Ovárit”-nak nevezett cementrabitzvakolással, esetleg parafakőlemezekkel is. A maga helyén mind a három módszer teljesen alkalmas s a tapasztalatban kifogástalannak bizonyult.

Lucerna-műtrágyázás. Ismételt elmondott már az, hogy a lucerna alá a műtrágyának legnagyobb sikere akkor van, ha azt a *vetés előtt* hozzuk a talajba. Felültrágyázással korántsem érünk el oly nagy és oly biztos eredményt, legcélszerűbb lesz felültrágyázás esetén kat. holdankint 200 kg. szuperfoszfátot elszórni és pedig késő ősszel és ha a talaj állapota ezt megengedi, beboronálni.

Egy új burgonyafaj. A németek „kettős aratásnak” mondják azt az új burgonyafajtát, amely egy nyáron kétszer nyújt termést. Ez persze a legkorábbi burgonyafajta, igen szép és a legfinomabb csemegeburgonya amellelt. Az első termést június elején nyújtja és ezzel a terméssel ugyanaz a föld újból beültethető és szeptember végén a második termés is megéri. Ez a fajta $\frac{1}{4}$ -ed holdon állítólag 300—350 mázsányi termést hoz. Jó lesz kipróbálni.

A fák szuvasodása. A fát szuvasodás ellen úgy óvhatjuk meg, ha az eltávolítandó ágakat először a törzsön vagy a főágon, egészen szorosan amellelt és alulról kezdve vágjuk le fűrészszel és egészen szorosan a törzsön vagy a főágon felülről lefelé haladva lefűrészeljük. A keletkezett nagy seb gyorsan és biztosan heged be, ha azt olajfestékkel bekenjük. A meghagyott csonk azonban nem heged be, hanem elkorhad. Olyan csonkokat, amelyeket a szél- vagy a hónyomás képezett, szintén közvetlenül a törzs mellett le kell vágni, amikor is a fa egészségessé gyógyul. A fák nem a magjukon nőnek, hanem a kéreg alatt évgyűrűket fejlesztenek; és ezek az évgyűrűk legerősebbekké válnak egy tiszta, síma és jól fedett seb felett és lassanként úgy begyógyulnak, hogy a fa egészséges marad és nem szuvasodik meg. A száraz és felesleges ágaknak baltával való levágását tehát minden körülmények között el kell kerülni, mert ilyen szakszerűtlen kezelés folytán a legtöbb fa megszuvasodik.

Borjunevelés lefölozött tejjel. A lefölozött tej borjuhízalásra igen alkalmas, azonban a fölozéskor kivont zsirt olcsóbb zsiradékkal vagy zsirképző anyaggal kell pótolni. E célra ajánlják a margarint, a halzsirt, a földi dióolajat, a borjutejfölt; de ha ezek nem kevertetnek el a lefölozött tejben kellő precizitással, úgy hasmenést idézhetnek elő. Azért homogenizáló készülék hiányában ajánlatosabb 1 liter lefölozött tejbe keverni: 40 gr. keményítőt vagy 30 gr. lenmaglisztet, 60—80 gr. szitált (!) zablisztet és 20 gr. rozslisztet. Legjobb a lefölozött tej egyharmadát felforralni, ebbe a póttakarmányt belekeverni, majd folytonos keverés közben a lefölozött tej többi részéhez önteni, úgy hogy mikor a tej a borjuk elé kerül, 30—38° C. legyen. A melegebb és hidegebb tej súlyos emésztési zavart okoz. A borjukat 3—4 hetes korukig teljes tejen kell tartani, azután minden következő napon 1 liter teljes tej 1 liter lefölozött tejjel helyettesítendő.

MULATTATÓ

Az apród.

— Regényes korrajz a török világból. —

Irta: **Sághy Endre.**

(Folytatás.)

Az ifjú állva maradt a vitéz előtt s feszült figyelemmel hallgatta szavait. Mintha csak jövendő sorsának küzdelmeiből jutna neki egy kis ízelítő: kívülről a nyári éjszakában hatalmas vihar közeledtének távoli moraja, mormogása hangzott be a boltíves várterembe.

Majthényi Ádám így kezdte:

— Kora reggel indulunk a csapattal. Hol állunk meg? Ki ellen vesszük föl a harcot? Magam sem tudom.

Hat hónap óta veszteglünk itt ebben a fészekben, nem tudom a világ folyását. A királyi követek szavának annyit hiszek, minthogyha egy török csasz hozott volna valami izenetet, vagy pedig Thököly Imre mókáival kedveskednék. De el kell mennünk e fészkekből íziben, mert valami fordulat következhetik, ha én itt veszteg maradok, vagy az egyik, vagy a másik fél magyarázza félre és egyszerre kettővel szaporítom az ellensegeim számát. Hozzád Gabi fiam kevés a szavam, nem is kell mondanom, hogy te oldalamon maradsz, mai naptól hadnagyom vagy s bármi baj érne engemet, utánam te vagy a vezér, az úr, a parancsoló, akár a harcmezőn, akár itt ebben a birtokban!

Ezzel kezelt fogott az öreg vitéz az ifjúval.

— Így tehát végeztünk volna! Most te következel Klára! Te reggel Kurkóval Nagy-Kállóba indulsz a nénédhez, akitől nem mozdulsz addig, amíg én nem hívlak. Jó helyen leszel, semleges terület, se török, se német oda nem teszi be a lábát. A világ végéig úgy sem maradunk távol innen hazulról, hát majd csak látjuk egymást, ha máshol nem is, legalább a csillagos mennyországban.

No, ne pityeregj, nem maradsz pártában, legfőleg özvegyi sorsban, mert gondoskodtam erről is. Elmúltal tizenhat éves és mivelhogy Dóczy Gáborral szívelítetek egymást, hát eljegyezlek egymással benneteket...

Kint tomboltak az elemek. Egyik dőrej a másik után, az ablakok megrezegtek, a hatalmas égháború, villámlás és mennydörgés között borult egymás vállára a két fiatal. Majthényi gyönyörűséggel legeltette szemét az ifjú páron, majd átölelte őket s rájuk adta apai áldását...

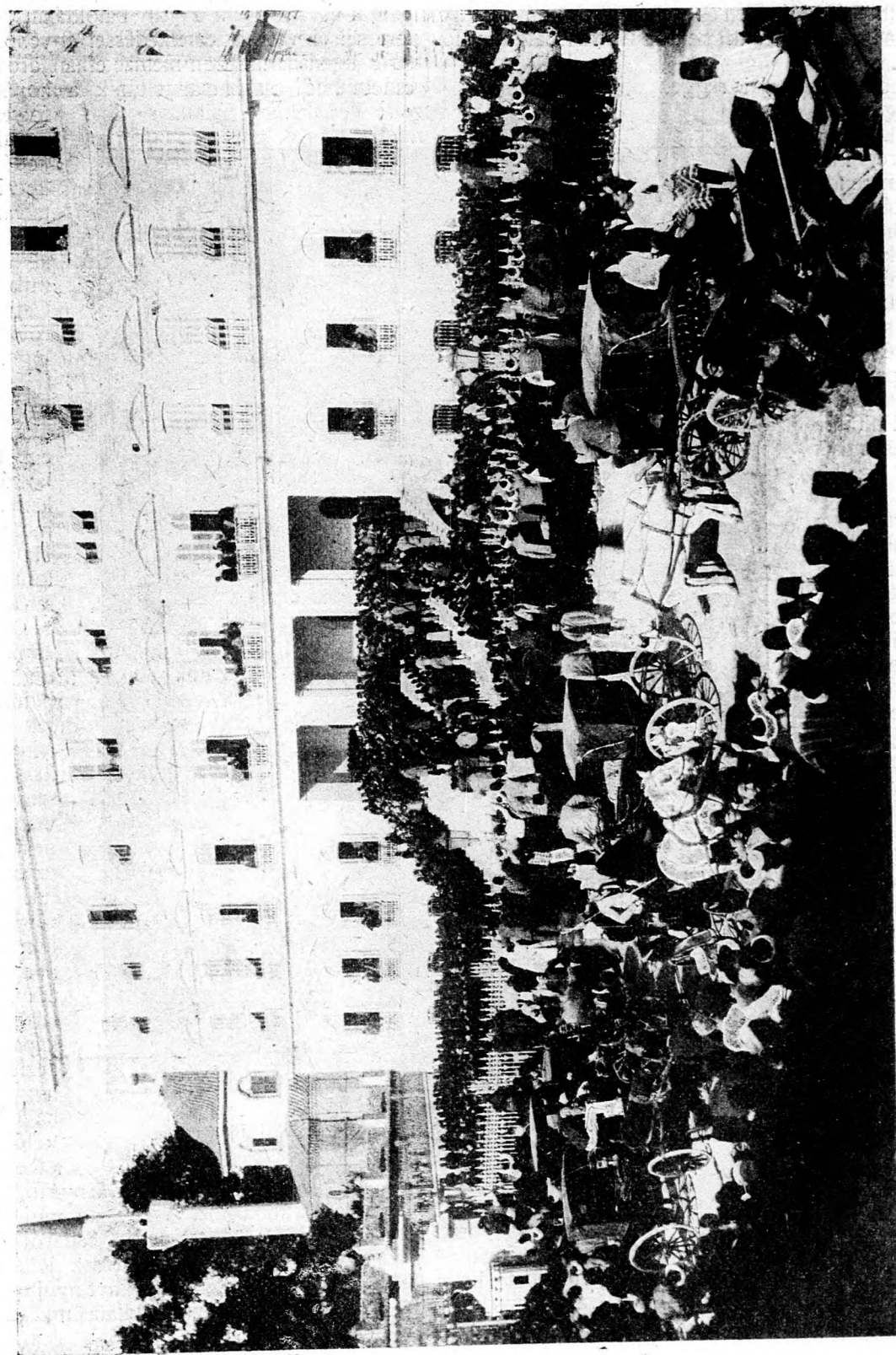
***

Az éjszakai vihar után gyönyörű hajnalra virradott: alig oszlott el az éji homály, a várban élénk nyüzsgés uralkodott már. Lent a vár alsó udvarán ficánkoló harci paripákkal bajlódott a nép, míg a felső udvaron a várkaporna bejáratát zöld galyakkal díszítették a várasszonyok. Kurkó várnagy sürgött forgott közöttük osztogatta a parancsokat.

Majthényi Ádám nem aludt egész éjjel. Irásait kezdte. Leveleket írt s Klárit és Gabit már hajnalban fölvette az éjszakai nyugalomból:

— Vedd fel leányom boldogult édes anyád merész asszonyi ruháját, mert egy óra múlva esküvődet tartjuk. Háborus és zivatáros időt élünk, kurtán, egy kanc-

A török alkotmány kihirdetése Szalonikiben.

vágással kell végeznünk mindent. Az öreg Pitiniusz atya rátok adja az Ur áldását, malasztjait, aztán összecsoljáljátok egymást mint férj és feleség, punktum! Te kocsira ülsz és elmegy a nénédhez Kállóba, Gábor lóra ül velem s megy a csaták tűzébe... Majd turbékolhattok, ha majd a békés idők elkövetkeznek... Én is így voltam édesanyáddal. Az esküvő után egy óra mulva indultam a török ellen és csak négy év mulva láttuk egymást, mégsem haltunk bele a hitves nélkül való állapotba...

A várkáporna harangjai reggeli imára hívtak. Fölvonult az egész várnép. Elöl Majthényi Ádám az öreg Pitiniusz ferencrendi atyával, utánuk a fiatal pár, fehérbe öltözött lányok, asszonyok serege, majd utánuk Kurkó várnagy kivontszablyával és a vitézek...

Rövid percekig tartott a szertartás, mely után Pitiniusz atya csöndes misét szolgáltatott az Ur dicsőségére.

Míg a várnép a lakodalmi áldomást itta, addig Majthényi Ádám a várterembe gyűjtötte bizalmas híveit s szólott vala ekképpen hozzájuk:

— Embereim, jó híveim! Leányom, Nagy Majthényi Klára hitvese* lett légyen az imént az Ur szent színe előtt Dóczy Gábor apródomnak, aki ettől a perctől kezdve az én seregemben hadnagy rangsorozatba lép s utánam — baj vagy más aerumna esetén seregem ura és parancsolója... Nemes ember, az őseink véribül való, fia nemes Dóczy Gábornak a szatmári végvár-kapitánynak.

Mivelhogy pediglen a majthényi ágnak ekként fiú ágon magva szakadnék, mert én már a kardot többé nem cserélem fel a hitvesi ölelő karokkal, im hát Dóczy Gábort adoptálom és az erre való dekrétumot Kurkó várnagy Vince hadnagy és a többiek láttamozásával annak helyére juttatom... Akinek ez ellen kifogása vagy, az megteheti az óvását íziben...

Nem emelkedett semmi hang a vén vitéz után, aki megölelte a hívei előtt újból a fiatalokat.

— No most mindenki a maga útjára!

(Folyt. köv.)

A feketehegyek országában.

Irta: Cornides Donáth.

Ha Cattarónál a tengerből meredeken kiemelkedő, 1000 méternél magasabb hegység kopár sziklafalát vizsgáljuk, csakhamar szembeötlik a magasra felhúzódo cattarói vár mindkét oldalán a Cetinjébe vezető serpentin-út. Az egyik a vár baloldalán folytonos megtöréssel és merész emelkedéssel egyenesen a hágónak tart; a másik ellenben messze elkanyarog Dalmácia déli csúcsa felé, csakhamar eltűnik a kopár sziklák közt, folytonos kanyarulatával, lasúbb emelkedésével kényelmes kocsí útát szolgáltatva.

Mikor vendéglősünket kérdeztük: miként juthatnánk Cetinjébe, a válasz rövid volt: „Gyalog”. Kérdeztük, melyik útát ajánlja, a jobbra kanyargó új útát, avagy a balról egyenesen felkapaszkodó régít. „Az új út kanyarulatjainsoh'se jutnak el Cetinjébe. Ha jó turisták, ajánlom a régít”, — volt a válasz.

Derék vendéglősünk útbaigazítása után megkezdtük a baloldali várfal mellett a kapaszkodást. Mivel azt a biztatást kaptuk, hogyha a serpentinákat követjük és nem egyenes átvágással tartunk felfelé, nem érjük el még aznap Cetinjét, csakhamar lekerültünk a rossz állapotban levő, hatalmas kővekről szikláról-sziklára leve, kapaszkodva megkezdtük a meredek hegyfalon átvésztő hágót elérni. A felkelő napot előtte az előttünk terülő

hegység, kellemes hús árnyékot szolgáltatva a nehéz kapaszkodáshoz. A fárasztó munka közt is gyorsan telt az idő. A híres-neves cattarói öböl regényes sziklaktól körülzárva, csinos olasz jellegű városoktól körülövezve, a legszebb látványt nyújtotta. Magasra jutva csakhamar bővült kilátásunk a castelnai öböllel.

Két öböl vízen sűrögték-forogtak az apró csónakok, kisebb vitorláhajók, elindult, vagy érkezett egy-egy nagyobb gőzhajó.

És bármily magasra hágtunk, e tündéres szép látvány ott terült el közvetlen lábaink alatt. A Cattaróba igyekvő montenegrói nép szemlélése közben észrevétlenül léptük át a hágó táján lévő határt.

A kővérek kongresszusa és versenye Berlinben. Az első díj nyertese.

Kisebb-nagyobb csoportokban folytonosan jöttek lefelé a délceg montenegróiak festői népviseletben. Férj, nő egyaránt viseli a lapos fezeze emlékeztető vörös kalpagot, melynek oldalán fekete sáv vonul végig, tetején aransávok díszlenek. Később megtudtuk történelmi jelentőségét: a vörös rész a törökök elleni (rigómezei) vereségét jelenti a kereszténységnek, a fekete sáv az e feletti gyászt jelképezi, míg az arany sávok Montenegro területét jelentik. A férfiak hosszú, festői, felhasított úju mentéikben ügyesen haladtak szikláról-sziklára, sőt a nők e fárasztó útközben folytonosan kötéssel foglalkoztak. Elképzeltetlenség, hogy miként tudják megtartani az egyensúlyt.

A hágót is elérve, egyedül jártunk a kietlen helyen, de csakhamar egy völgykatlant értünk el, melyben hosszasan húzódva terült el a mindössze néhány házból álló, de Montegrónak mégis egyik legnagyobb

Végre egy kanyarultnál hatalmas völgykatlan végén megpillantottuk Cetinjét, az operett-ország 3090 lakosú fővárosát. Egy órát töltöttünk megnézésével és teljes képet nyertünk három utcájáról, alacsony házairól, melyeket oly széppé varázsol a közöttük sétáló délceg nép. Az egyik utcában mély tisztelettel nézett a nép egy emeletes épületre, mely fehérre mészelt erkélyével és barna zsalugáttereivel falusi nemes udvarházára emlékeztet. A fejedelmi palota volt.

APRÓSÁGOK.

A búrok gyémántja. A Cullinan-gyémánt, melyet a búrok az angol királynak ajándékoztak és a melynek kettéválasztásáról nemrég adtak hírt az angol lapok, eredeti nagyságban 3022 karát, azaz 623,5 gram súlyu

A három díjnyertes kövér.

helysége: Nyegus. Vele szemben megláttuk a második hágót, melyen szintén át kellett kelniünk. A balról emelkedő 1600 méter magas hegyen Montenegro egykori uralkodó püspöke: Vladika Rade sírkápolnája áll. Onnan beláthatná egykori országának egész területét, hisz már az 1200 méter magas hágónkról is nagyszerű látványt nyújtott a hegyes Montenegro. Amerre szemünk ellát, mindenütt kopár hegyek emelkednek, alig látunk egy-két zöldelő foltocskát. Sehol egy hosszabb völgy, ellenben mindenfelé zeg-zúgos hegyszakadékok, óriási völgykatlanok láthatók, messze egész addig, ahol már az albán, illetőleg a szerb hegyek kéklenek.

Cetinja irányában a regényes Szkutari tónak nagy felülete szakítja meg a kopár hegyek folytonosságát. Ellenkező irányban három kék sávot látni, az első a cattarói, a második a castelnuovo-i öböl, a harmadik pedig a nyílt tenger, mely teljesen egybeolvad a mennyboltozat színével. Egypárszor sejtettük egy-egy közelgő völgykatlanban Cetinjét, de mindannyiszor csalódtunk.

volt, oly nagy tehát, mint aminőt ezideig a föld kereségén nem találtak. Túlzás ugyan, hogy ez a drágakő már nyers, tehát csiszolatlan állapotában egy millió font sterlinget, azaz huszonöt millió koronát ért volna, de azért a Cullinan, vagy ahogy már most is hívják, a búrok gyémántja, magasan fölötte áll az eddig ismert gyémántok értékén, mert az eddig ismert legnagyobb gyémánt, a Nagy Mogul értékét véve alapul, mely csiszolt állapotában 279 karát, csiszolatlanul pedig 787 karát volt, ha a csiszoláson a gyémánt háromnegyed része elvész is, a Cullinan a maga hétszáz karátjával még mindig háromszorta nagyobb marad az eddig ismert legnagyobb csiszolt gyémántnál. A híres drágakő föltalálásának történetéről a következőket tudjuk: Az angol-búr háborút követő időben egy ir ember fölhasználta az általános pangást, mely Transzváiban minden téren beállott és Pretória mellett megvett egy búr földbirtokot, mely még a háboru előtt mint gyémánttermő terület volt ismeretes. Hosszú alkudozások után

ötvenötezer font sterlinget adott érte az élelmes Cullinan úr, aki mindjárt részvénytársaságot alakított s megkezdtek a terület kiaknázását oly bámulatos szerencsével, hogy ennek a Premier Diamond Mine R. T.-nak jelenleg több millió vagyona van. 1904 szeptemberben egy bányász Jagersfontein közelében 969 $\frac{1}{2}$ karátos gyémántot talált, amelyet Excelsior-nak neveztek el. Ez az értékes lelet okozta izgalom még le sem csendesült, mikor egy újabb fölfedezés még nagyobb ámulatba ejtette őket. A Premier Mine hatvan esztendősen bányamestere ugyanis éppen hazamenőben volt, hogy a compoundban (munkáslakás) kipihenje napi fáradsalmait, a mikor élénk ragyogás ötlött szemébe, majdnem függőleges sziklafalon nőtt bokor mögül, mely körülbelül hét méter magasságban volt az út fölött. Azonnal fölmászott a fénylő ponthoz és bicskájával sikerült kiásnia a gyémántot. Nem volt oka megbánni, hogy munkája közben eltörött a kés pengéje, mert a társaság azonnal ötvenezer koronával jutalmazta a leletért. Távirat útján hamar elterjedt ez óriási kincsnek híre egész Európában s mindenütt szenzációt keltett. Különösen érdeklődtek iránta a nemzetközi tolvajok, kik minden áron hatalmukba akarták keríteni a gyémántot, de nem volt rá idejük, se alkalmuk. A Cullinan-t ugyanis ötszázezer font sterlingre biztosították és azonnal Londonba küldötték; mindenütt rendőrök vigyáztak az értékes csomagra s így a tolvajok minden fufangja kárba veszett.

Francia csempészek. Természeténél fogva a csempészet teljesen különvaló mesterkedés. Gondolható, hogy itt a pénz a nyereségvágy nem a legfőbb, hanem pusztán másodrangú irányító tényező. És ez tényleg így is van. A csempész szenvedélyből, hivatásból űzi a foglalkozását. Némely tekintetben poéta ő. Mindent merészel, belekeveredik a legbokrosabb veszedelmekbe és könnyedén ki tud kúszni bármilyen szövevényes bajból. Ritka lelkesültséggel intézi a cselekedeteit. A szenvedély benne olyan erős, akár a kártyajátékosban. A következő sorokban a francia határvonalak bitangjairól fogunk megemlékezni, még pedig a párisi „Matin“ közlései nyomán, amelyek szakemberek — csempészek vagy vámtisztviselők? — elbeszélésein alapulnak.

A köztársaság északi vidékeinek vámvonalain jobbra dohányszárakat és csipkéket tüntetnek át. Ezek a portékák jelentéktelen súlyúak és az elcsomagolásuk sokféleképpen változik. A szállítás munkája nem nehéz és könnyű a dugdosás is, csak hogy ma már a pénzügyőrök is „művészek“. Azelőtt a csempészek gyakran működtek kitanított kutyákkal. Az idomítás úgy történt, hogy a csempészek pénzügyőröknek öltöztek és jól elverték az állatokat. Ilyenformán aztán, ha az ebek dologban voltak, messzire elkerülték a sorompókat, mert attól féltek, hogy kikapnak a zöld egyenruhás emberektől, akik idővel szintén kutyák segítségével teljesítették a feladatukat, miáltal ez a rendszer a csempészeket egyre ritkábban juttatta sikerhez. A vasúti szakaszokban legtöbbször ahhoz a cselhez folyamodnak a csempészek, hogy erre a célra kipreparálják a ruhájukat vagy a takarójukat. Sokszor akként járnak el, hogy valamelyiküket az egyik önként elárulja és amíg a pénzügyőr az illetővel bibelődik, addig a többiek, akik sokkal dúsabban rakodtak fel, szépen elszelelnek.

Háziállatokkal is szoktak csempészni. Egy ízben

andaluziai lovakat akartak a Pyrenaeusokon áthajtani. Most is akadt „besúgó“, aki jelentette, hogy mikor és merre szándékoznak a falkát áttérteni. A megjelölt helye megszállta a pénzügyőrség. És valóban oda is érkezett vagy egy tucat kimustrált gebe. Közben az „igazi“ jószágok már messzi tájékokon prűszköltek. Sajátságos csempészeti terület a svájci határ. Errefelé a vámőrök egyszer megállítottak egy hölgyet, akinek a kezításkájában csupa hangjegyet találtak. Ahogy gondosabban szemlélgették a kótapapírosokat, kiderült, hogy az egyes összeragasztott oldalak között dohánylevelek rejtőzködnek. Genf mentén évenként óriási összegekkel károsodik meg a kincstár. A csempészek ott már annyira jutottak, hogy a vonatfülkék padlót is titkos üregekkel látták el, amiket gazdagon béleltek ki elvámolandó holmikkal. Ha az idén tavasszal egy vasuti kocsitisztogató le nem süpped egy mélyedésbe, még most is rengeteg mértékben folya ez a csempészesi mód.

Ezer dollár — ötszáz dollárért. Furesa apró hirdetés vezette egy sikkasztó nyomára a chicagói rendőrséget. Az illető azt hirdette, hogy ezer dolláros bankjegyeket hajlandó ötszáz dollárjával eladni. A rendőrség kinyomozta a hirdetés feladóját, egy Fritzgeráld György nevű embert, aki mint a kincstári hivatal chicagói fiókjának pénztárosa, másfél évvel ezelőtt százhetvenhárom ezer dollárt sikkasztott. Fritzgeráldot már sikkasztás felfedezésekor is gyanúsították a tett elkövetésével és el is mozdították a hivatalából. Most újból Fritzgeráldra hárították a sikkasztás gyanúját azok a nagykiterjedésű pénzügyi műveletek, amelyekben a volt pénztáros tevékeny részt vett s végül ez a különös hirdetés. A sikkasztó kétségbeesetten tagadott, de felesége akaratlanul is elárulta. Ugyanis, mikor megjelentek a törvény emberei Fritzgeráld lakásán, az asszony felkiáltott:

— Végre mégis elfogták!

KÉPEINKHEZ.

Kövérek gyűlése és versengése a németeknél. Sok minden történik a nap alatt. Budán is volt egyszer kutyavásár; ezt a tervet Mátyás király egyik pihent egyvelejű íródiákja eszelte ki. A németek szintén még kedélyesen fogták föl a dolgot, mikor elhatározták, hogy az ország kövér embereit országos gyűlésre hívják össze. Nem szól róla a krónika, hogy miről évődtek a kövérek gyűlésén, arról-e, hogy mi hízlalja a pocakot, a müncheni vagy a bajor sör, avagy pedig a tejfölös tökkáposzta disznókarajjal ékesítve. De a gyűlés utáni kövéreki versengésről már maguk a képek tanúskodnak, hogy megtörtént. „Fontra magyar!“ — akarom mondani — nimöt! Az első díj nyertese, akinek pocakja megűrt az egyakós hordó terjedelmét, 172 kilogrammot nyomott, arról nem beszélnek a német lapok, hogy ez a súly élsúlyban értetődik-e?

Előfizetési felhívás!

Szeptember hó elsején új előfizetést nyitottunk a **Független Ujság**-ra.

A „Független Ujság“ tizennégy esztendő óta a magyar népnek,

a földmivelő- és kisiparos-osztálynak őszinte barátja, jóakarója, tanácsadója.

Hetenként beszámol az olvasónak mindarról, ami az édes hazában és kint a nagy világban történik.

A gazdasági haladásnak, a szövetkezeti mozgalmaknak, a kisemberek boldogulásának

a „Független Ujság“

az egyedüli ujságja és szóvivője a magyar sajtóban.

Előfizetési ár:

Egész évre	8 korona
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Minden egyes t. előfizetőnk arra kérjük, hogy ne csak saját maga ujtassa meg előfizetését, de iparkodjék lapunkra lehetőleg még legalább egy új előfizetőt szerezni s a „Független Ujság“-ot tehetségéhez képest terjeszteni. Hazafiúi tisztelettel a

„FÜGGETLEN UJSÁG“
szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 szeptember 4.

Budapesti Központi Vásárcsarnok árai.

Husneműk: marhahus 1.28—1.34 K., helybeli borjúhús 0.96—1.12 K., sertéshús 1.36—1.40 K., szalonna füstölt 1.28—1.32 K., szalonna, olvasztani való 1.30—1.32 K., hárj 1.36—1.40 K., sertésszár 1.40—1.44 K. — **Füstölthús:** (vidéki) kg.-ja 1.30—1.60 K., hazai sonka 1.80—2.— K. szalámi 3.20—4.— K.

Baromfi-félék: ————— K., rántani való csirke 1.20—1.80 K., sütni való csirke 2.40—2.80 K., kacsa, hizott 4.—5.— K., lud, hizott 10.—16.— K., pulyka, hizott ————— K. páronkint. Vágott hizott liba 1.32—1.50 K., vágott hizott kappan, kacsa és pulyka ————— K. kg.-ként.

Budapesti piaci árak.

Gabona. (Arak métermázsánként értendők). Buza 22.55—22.10 K. Rózs 18.50 K-tól 18.60 K-ig. Árpa 15.40 K-tól 15.60 K-ig, jobb minőségű K-tól — K-ig. Zab 16.—16.20 K. Tengeri 16.10—16.20 K.

Teavaj: (centrifugált) 2.10—2.30 K., főzővaj 2.—2.10 K. kg.-ként. Tehénturó kg.-ja 10—24 fillér.

Tojás: bácskai 75 —78.— K., erdélyi apróbb áru 74—75 K. lánként (1440 drb). Apadt — K., meszes — K.

Zöldseggfélék: Burgonya (vagonárú) sárga 8.—8.20 K., rózsa új 6.80—7.— K., 100 mm.-ként. Hagyma 50 kg.-os zsákokban zsákkal együtt ————— K., mm.ként.

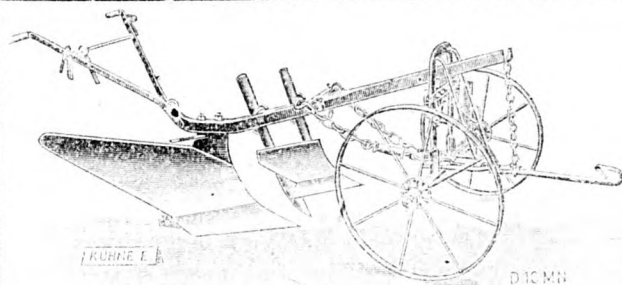
Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7
K.	34.80	34.20	33.60	33.—	32.40	31.80	30.80	28.80

Takarmányvásár. Réti széna 7.60—9.20, muhar 7.60—8.80 zsup-szalma 5.90—6.20, alomszalma 5.20—5.60 K.

A „FÜGGETLEN UJSÁG“ szerkesztésére felügyel:
zsitvabesenyői Rubinek Gyula,
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, Üllői-ut 25.

„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket,
borsajtókat stb. szállit:

„KÜHNE“

mezőgazdasági gépgyár r.-t.

MOSONBAN.

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körut 57/a.

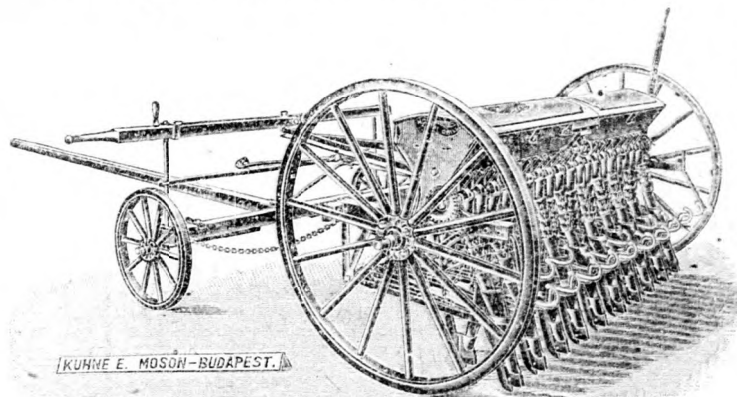
∴ AZ ŐSZI IDÉNYRE

mindennemű talajmivelőeszközöket:

„Bippart“ altalajekéket

„Tornadó“ kukoricaszár tépőgépeket

és egyéb takarmánykészítőgépeket

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

a budapesti

gyapju-aukcziókra

mezők idei második sorozata folyó évi szeptember 30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben; valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

**Magyar Általános
Hitelbank**

Áruosztály — Gyapjuárverések
Nádor utca 12. sz.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photocinkografiai műintézete

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo-(auto)-typia, fametszet stb. útján. Térképek, tervezetek, alaprajzok photolithografailag legszebben, legolcsóbban sokszorosíthatnak.

Videki megrendelések pontosan és futányosan eszközölhetnek.

Gazdak Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900.	Biztosítéki alap:	Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával	-----	1.970.340.— kor.
Tartalékok	-----	764.780.18 kor.
	Összesen	2.735.104.16 kor.

1901. évi fölösleg	-----	90.349.— kor.
1902. évi fölösleg	-----	59.782.28 kor.
1903. évi fölösleg	-----	109.331.73 kor.
1904. évi fölösleg	-----	72.438.23 kor.
1905. évi fölösleg	-----	61.730.60 kor.
1906. évi fölösleg	-----	59.243.65 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére, különféle módoszatok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegét 61 úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesültek. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítás minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2.80 K.

Az udvari istállóban, továbbá a nagyobb katonai és civilistállóban 40 év óta használatos mint kitünő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyuladsoknál stb. Trainingben nélkülözhetetlen.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

Csimke és csomagolás védve; valódi csak az itt látható védjeggyel.

Főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF

gyógy-szertára

BUDAPEST,

Király-utca 2. Andrássy-ut 26.

A „FÜGGETLEN ÚJSÁG”-ban megjelent

képek lemezeit

(kliséket) olcsón kölcsön adja, esetleg eladja a

„FÜGGETLEN ÚJSÁG” kiadóhivatala, BUDAPEST, IX. ker., Üllői-út 25. sz.

**Alfa-Separator
Részv.-Társaság**

BUDAPESTEN

VI., ker., LOMB-UTCZA II. szám.

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Arjegyzekek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Ujdonság! Az 1908. évi mintájú Alfa-Separatorok a jelenkor legelőkétebb fölözőgépei. Nagy és kiváló munkabírás mellett bámulatos könnyen járnak.

Több mint 500,000 Alfa Laval Separator az egész világon.